

25/03/94

**MINISTERE DE LA REGION DE
BRUXELLES-CAPITALE**

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA
REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
ENTAMANT LA PROCEDURE DE
CLASSEMENT COMME MONUMENT
DES FAÇADES ET DE LA TOITURE DE
L'ANCIEN HOTEL DE BEAUFORT
AINSI QUE DE L'INTERIEUR DES
ANCIENNES ECURIES DUDIT HOTEL
SIS RUE AUX LAINES, 17 A
BRUXELLES

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-
Capitale,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la
conservation du patrimoine immobilier,
notamment l'article 18 ;

Sur la proposition du Ministre-Président
chargé des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du
Logement et des Monuments et Sites,

ARRETE :

Article 1er - Est entamée la procédure de
classement comme monument des façades et
de la toiture de l'ancien hôtel de Beaufort
ainsi que de l'intérieur des anciennes écuries
dudit hôtel sis rue aux Laines, 17 à
Bruxelles, connu au cadastre de Bruxelles, 8^e
division, section H, 4e feuille, parcelle n° 882 g
en raison de leur intérêt historique et
artistique, précisé dans l'annexe I du présent
arrêté.

**MINISTERIE VAN HET BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK GEWEST**

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFD-
STEDELIJKE REGERING HOUDENDE
INSTELLING VAN DE PROCEDURE
TOT BESCHERMING ALS MONUMENT
VAN DE GEVELS EN DE BEDAKING
VAN HET VOORMALIGE HOTEL DE
BEAUFORT EN VAN HET INTERIEUR
VAN DE VOORMALIGE STALLEN VAN
HET HOTEL GELEGEN WOLSTRAAT 17
TE BRUSSEL

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993
inzake het behoud van het onroerende
erfgoed, inzonderheid op artikel 18 ;

Op de voordracht van de Minister-Voorzitter
belast met Plaatselijke Besturen,
Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten
en Landschappen,

BESLUIT :

Artikel 1 - Wordt ingesteld de procedure tot
bescherming als monument van de gevels en
de bedaking van het voormalige hotel de
Beaufort en van het interieur van de
voormalige stallen van dit hotel gelegen
Wolstraat 17 te Brussel, bekend ten kadaster
te Brussel, 8ste afdeling, sectie H, 4de blad,
perceel nr 882 g, wegens hun historische en
artistieke waarde, zoals nader bepaald in
bijlage I van dit besluit.

Art. 2 - La zone de protection relative au monument décrit dans l'article 1er comprend l'ensemble des parcelles et des voiries ainsi que les parties de parcelles et de voiries reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 3 - Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, le **25 -03- 1999**

Par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

Art. 2 - De vrijwaringszone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde monument omvat het geheel van de percelen en de wegen, en gedeelten van de percelen en de wegen opgenomen in de omtrek, zoals afgebakend op het plan in bijlage II van dit besluit.

Art. 3 - De minister bevoegd voor de monumenten en landschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, **25 -03- 1999**

Door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minister van Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

Charles PICQUE

Copie certifiée conforme Voor eensluidend verklaard afschrift

Nadine SOUGNÉ

GRBC - Chancellerie

BHR - Kanselarij

**ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
ENTAMANT LA PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME MONUMENT DES FAÇADES ET DE
LA TOITURE DE L'ANCIEN HOTEL DE BEAUFORT AINSI QUE DE L'INTERIEUR DES
ANCIENNES ECURIES DUDIT HOTEL SIS RUE AUX LAINES, 17 A BRUXELLES**

Réf. cadastrale : 8e division, section H, 4e feuille, parcelle n° 882 g

Description sommaire :

Cet hôtel de maître de style Louis XV date du dernier quart du XVIIIe siècle, probablement avec un noyau plus ancien. Acheté en 1776 par le duc de Beaufort, il fut aménagé en hospice en 1801. Ultérieurement, l'aile nord fut transformée et en partie reconstruite pour la Fondation Sainte-Gertrude. Les plans non signés de cette transformation sont datés de 1896-1897. L'aménagement récent (1985) de l'hôtel en maison de retraite - Résidence Beaufort - n'a quasi rien conservé de l'intérieur du bâtiment.

Aile est

Décapée et enduite de ciment lors des travaux de réaménagement en 1985, la façade donnant sur la rue aux Laines a néanmoins conservé sa structure d'origine. De deux niveaux sous bâtière couverte d'ardoises, elle compte douze travées percées de fenêtres rectangulaires, celles du bel étage nettement plus hautes que celles du rez-de-chaussée. Ces dernières sont protégées de grilles en fer forgé posées en 1890-1891 et frappées du monogramme SG pour Sainte-Gertrude.

L'horizontalité de la composition est soulignée par le cordon séparant les niveaux, l'architrave moulurée, la frise de cache-boulins et la corniche profilée.

L'accès se fait par la troisième travée laquelle est en léger ressaut, marquée par des refends et surmontée d'une grande lucarne à ailerons à volutes. La porte cochère en anse de panier est surmontée d'une corniche sur consoles à feuille d'acanthe. Renouvelés en 1985, les vantaux de la porte sont ornés de têtes de lion sculptées.

La façade côté jardin est similaire, mais ne compte que huit travées. Des montants chaînés en grès creusés en cavet suggèrent un noyau plus ancien.

Aile nord

L'aspect actuel de la façade donnant sur la rue J. Dupont remonte à la reconstruction de l'aile nord (1896-1897). De trois niveaux sous toiture à croupes couverte d'ardoises, elle se déploie sur treize travées, les troisième et neuvième, plus étroites, couronnées d'un fronton courbe, et la treizième à pignon, sous pignon en feronnerie. A noter l'importante corniche à mutules et denticules. Le parement de pierre blanche est rehaussé par des bandes de pierre bleue. Le même matériau est utilisé pour les encadrements plats des fenêtres et les panneaux portant les noms des fondateurs de l'hospice qui ornent les trumeaux.

La façade côté jardin est plus simple, la pierre faisant place à un enduit.

Anciennes écuries

Au fond du jardin, les écuries occupaient un bâtiment d'un niveau et demi et cinq travées sous bâtière d'ardoises. La façade, en brique à refends sur soubassement en grès, a été décapée. Elle est rythmée au rez-de-chaussée par des arcs. L'étage est éclairé par des fenêtres quasi carrées.

La salle située au rez-de-chaussée est couverte de voûtes d'arêtes enduites reposant sur deux rangées de quatre colonnes toscanes en pierre bleue délimitant trois vaisseaux.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier :

Intérêt historique et artistique

Avec ses dépendances, autrefois l'une des plus vastes demeures de la rue aux Laines, l'ancien hôtel de Beaufort témoigne encore du riche passé de cette rue qui fut à partir du XVIe siècle l'un des lieux de résidence préférés des grandes familles de la noblesse.

En dépit d'une lourde rénovation, sa façade principale reste par la régularité de son élévation un témoin précieux et rare de l'architecture Louis XV à Bruxelles.

La façade donnant sur la rue J. Dupont témoigne quant à elle de la longue histoire de l'ancien hospice de Sainte-Gertrude, fondé au XIIe siècle, aboli en 1798 et rouvert en 1801 dans l'hôtel de Beaufort, transformé pour l'occasion.

Il est à noter que l'ancien hôtel de Beaufort s'intègre dans l'ensemble constitué par les autres maisons et hôtels de maître de la rue, certains d'entre eux bénéficiant d'ores et déjà d'une mesure de protection : les n°s 3-5 et 11 inclus dans l'arrêté du 9 septembre 1993 classant la totalité du conservatoire royal de musique et le no 23 classé par arrêté du 17 avril 1997.

Bibliographie : *L'Emulation*, 1891, pl. 5 - H. VAN HOLSBEEK, *Histoire de l'hospice des vieillards de Ste-Gertrude de Bruxelles*, Bruxelles, s.d.. - *Inventaire du patrimoine monumental de la Belgique, Bruxelles-Pentagone*, B, Bruxelles, 1993, pp. 283-285.

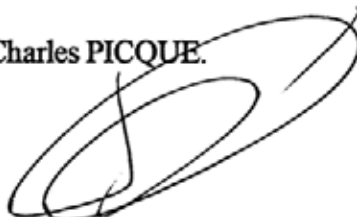
Vu pour être annexé à l'arrêté du **25 -03- 1999**

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

Copie
certifiée conforme

NADINE SOUGNÉ
CHANCELLERIE
V.9605

Charles PICQUE.

**BIJLAGE I BIJ HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
HOUDENDE INSTELLING VAN DE PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN
DE GEVELS EN DE BEDAKING VAN HET VOORMALIGE HOTEL DE BEAUFORT EN VAN HET
INTERIEUR VAN DE VOORMALIGE STALLEN VAN HET HOTEL, GELEGEN WOLSTRAAT 17
TE BRUSSEL**

Kadastrale gegevens : 8ste afdeling, sectie H, 4de blad, perceel nr. 882g

Beknopte beschrijving :

Dit herenhuis in Lodewijk-XV-stijl dateert van het laatste kwart van de 18de eeuw, maar heeft waarschijnlijk een oudere kern. Het werd in 1776 aangekocht door de hertog van Beaufort en in 1801 ingericht als gesticht. Later werd de noordervleugel gewijzigd en herbouwd, in opdracht van de Sint-Gertrudisstichting en volgens niet-gesigioneerde plannen van 1896-1897. Bij de recente herinrichting (1985) van het hotel tot seniorie - Residentie de Beaufort - werd er haast niets behouden van de oorspronkelijke binneninrichting van het gebouw.

Oostvleugel

Hoewel de gevel aan de Wolstraat bij de renovatie van 1985 gedecapeerd en opnieuw bepleisterd werd, werd zijn oorspronkelijke structuur behouden. De vleugel bestaat uit twee bouwlagen onder een leien zadeldakbedaking en telt twaalf traveeën, opengewerkt door rechthoekige vensters. De vensters van de bel-etage zijn veel hoger dan die van de benedenverdieping. Deze laatste zijn in 1890-1891 voorzien van een smeedijzeren traliwerk met het monogram SG, verwijzend naar Sint-Gertrudis.

De horizontaliteit van de gevelopstand wordt benadrukt door de puilijst, de gelede architraaf, de fries met bedekte steigergaten en de geprofileerde kroonlijst.

De derde travee heeft een poortisalië, is voorzien van schijnvoegen en wordt bekroond door een grote dakkapel met voluutvormige vleugelstukken. De korbboogpoort wordt bekroond door een kroonlijst op acanthusvormige consoles. De vleugeldeur met bewerkte leeuwenkoppen werd hernieuwd in 1985.

De tuingevel is gelijkaardig maar telt slechts acht traveeën. Kwartholle zandstenen negblokken laten hier een oudere kern vermoeden.

Noordvleugel

De huidige gevel van de J. Dupontstraat, dateert van de reconstructie van de noordvleugel in 1896-1897. Hij bestaat uit drie bouwlagen onder een leien schilddak en dertien traveeën, waarvan de derde en de negende smaller zijn en bekroond worden door een gebogen fronton. De dertiende travee is uitgewerkt als een tuitgevel met een ijzeren topstuk. De gevel eindigt op een zware kroonlijst met klossen en tandlijst. Het gevelparement is in witte natuursteen, afgewisseld door hardstenen banden. Hetzelfde materiaal werd gebruikt voor de vlakke vensteromlijstingen en voor de gevelpanelen met de stichtersnamen op de penanten.

De gevel aan de tuinzijde is eenvoudiger. De steen werd hier vervangen door bepleistering.

Voormalige stallen

De stallen bevinden zich achter in de tuin. Het gebouw bestaat uit één en een halve bouwlaag en vijf traveeën onder een leien zadeldak. De bepleisterde bakstenen voorgevel met schijnvoegen en zandstenen sokkel werd gedecapeerd. De begane grond wordt geritmeerd door rondbogen. De bovenverdieping is opengewerkt door nagenoeg vierkante vensters. De

zaal van de benedenverdieping bezit bepleisterde kruisgewelven, rustend op twee rijen van vier hardstenen Toscaanse zuilen, verdeeld in drie beuken.

Waarde van het goed volgens de maatstaven bepaald in artikel 2, 1° van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed :

Historische en artistieke waarde :

Het voormalig hotel de Beaufort met bijgebouwen, dat eertijds een der grootste verblijven uit de Wolstraat vormde, geeft blijk van de rijke geschiedenis van de straat, die vanaf de 16de eeuw een van de uitverkoren verblijfplaatsen werd van de grote adellijke families.

Ondanks een zware renovatie, blijft de hoofdgevel door zijn regelmatige gevelopstand een zeldzame getuige van de Lodewijk-XV-architectuur in Brussel. De gevel aan de J. Dupontstraat illustreert de lange geschiedenis van het oude Sint-Gertrudisgesticht, dat werd gesticht in de 12de eeuw, afgeschaft in 1798 en in 1801 heropend in het hotel de Beaufort, dat op het einde van de 19de eeuw verbouwd zou worden.

Er dient eveneens te worden opgemerkt dat het voormalige hotel de Beaufort deel uitmaakt van een ensemble herenhuizen, waarvan er reeds een aantal beschermd zijn : nr. 3-5 en 11 zijn namelijk opgenomen in het besluit van 9 september 1993 houdende bescherming als monument van het geheel van het Koninklijk Muziekconservatorium en nr. 23, beschermd bij besluit van 17 april 1997.

Bibliografie : *L'Emulation*, 1891, pl. 5 - H. VAN HOLSBECK, *Histoire de l'hospice des vieillards de Ste-Gertrude de Bruxelles*, Brussel, s.d. - *Inventaris van het cultuurbezit in België, Stad Brussel - Binnenstad*, C, Brussel, 1994, pp. 410-412.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van **25 -03-, 1999**

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minister van Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

Charles PICQUE

VOOR EENS LUIDEND
VERKLAARD AFSCHRIFT

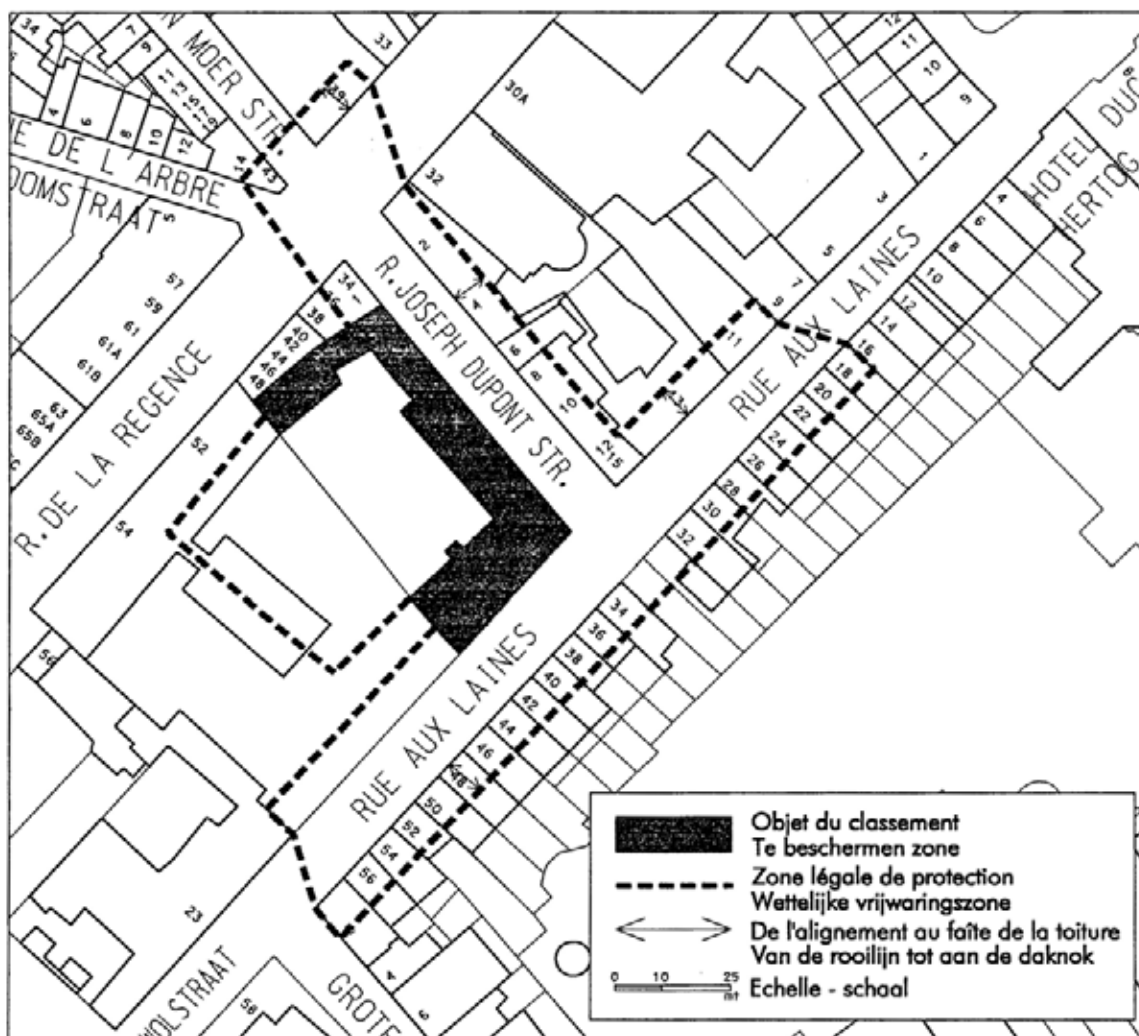
NADINE SOUGNE
KANSELARIJ

ANNEXE II A L' ARRETE DU GOUVERNEMENT
DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
ENTAMANT LA PROCEDURE DE CLASSEMENT
COMME MONUMENT DES FAÇADES ET DE
LA TOITURE DE L'ANCIEN HOTEL DE
BEAUFORT AINSI QUE DE L'INTERIEUR DES
ANCIENNES ECURIES DUDIT HOTEL SIS RUE
AUX LAINES, 17 A BRUXELLES

BIJLAGE II BIJ HET BESLUIT VAN DE
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
HOUDENDE INSTELLING VAN DE PROCEDURE
TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE
GEVELS EN DE BEDAKING VAN HET
VOORMALIGE HOTEL DE BEAUFORT EN VAN
HET INTERIEUR VAN DE VOORMALIGE
STALLEN VAN HET HOTEL GELEGEN
WOLSTRAAT 17 TE BRUSSEL

**DELIMITATION DE LA ZONE DE
PROTECTION**

**AFBAKENING VAN DE
VRIJWARINGSZONE**

Vu pour être annexé à l'arrêté du
25-03-1999

Gezien om te worden gevoegd bij het
besluit van 25-03-1999

Le Ministre-Président du Gouvernement de
la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre
des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du
Logement et des Monuments et Sites,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse
Hoofdstedelijke Regering en Minister van
Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling,
Huisvesting en Monumenten en
Landschappen,

Nadine SOUGNÉ

Charles PICQUE